

การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

องค์การบริหารส่วนตำบลปะทิว
อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆ การป้องกันการทุจริต คือการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบพนักงาน และผู้บริหารทุกคน และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วน ของรัฐบาลการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง ได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่า องค์กรที่ไม่มี การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้แล้ว โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลประตึก เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อน หน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง ของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด การทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ส่วนที่ ๑ ความสำคัญของการประเมินความเสี่ยง

๑

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ

๑

๑.๒ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๒

๑.๓ ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๒

ส่วนที่ ๒ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงและประพัตติมิชอบ

๓

๒.๑ การขัดกันแห่งผลประโยชน์

๓

๒.๑.๑ ความหมาย

๓

๒.๑.๒ รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลแลประโยชน์ส่วนรวม

๔

๒.๑.๓ กฎหมาย ป.ป.ช. เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและ
ประโยชน์ส่วนรวม

๕

๒.๒ แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใส

๖

(พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

๒.๒.๑ ความสำคัญและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

๖

ส่วนที่ ๓ ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๗

๓.๑ การกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยง

๗

๓.๒ เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)

๑๐

๓.๓ เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผล
ต่อการดำเนินงาน

๑๐

๓.๔ กำหนดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

๑๑

๓.๕ ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

๑๒

๓.๖ สรุปคะแนนของแต่ละเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑๔

การประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนขององค์การบริหารส่วนตำบลประตักบู

๑๗

การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑๗

ส่วนที่ ๑

ความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ

การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และมีอยู่ทั่วทุกหนแห่ง รูปแบบของการทุจริตก็มีความซับซ้อน ยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น ตลอดจนผลกระทบจากการทุจริตนั้น ก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งทางด้านสังคมที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมของประชาชน ด้านเศรษฐกิจที่กระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน และด้านการเมืองที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสของประเทศ

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้เผยแพร่ผลคะแนนดัชนี การรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ผลปรากฏว่าประเทศไทย ได้ ๓๖ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่ในอันดับที่ ๑๐๑ จากจำนวนทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ สะท้อนให้เห็นว่า สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทยยังอยู่ในสถานะที่ต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งมีเป้าหมายหลัก เพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ความสำคัญกับการปรับและหล่อหลอมพฤติกรรมของ “คน” ให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมที่ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต โดยการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (Paradigm Shift) หรือ สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวมได้ อีกทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา “ระบบ” เพื่อลดจำนวนคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐผ่านการสร้างนวัตกรรม ในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน โดยแนวทางการสร้างความโปร่งใส ของหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญประการหนึ่ง คือ “การประเมินความเสี่ยงการทุจริต” เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทั่วทั้งประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปราศจากซึ่งการทุจริตและนำเงินงบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว ประเทศไทยก็จะสามารถก้าวข้ามสถานะประเทศกำลังพัฒนา และมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศได้

มาตรการป้องกันการทุจริต สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กร ในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต จึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่างๆภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตและเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล

๑.๒ วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
- ๒) เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ
- ๓) เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาล และความซื่อตรงขององค์กร
- ๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑.๓ ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

- ๑) การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘
- ๒) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- ๓) การจัดซื้อจัดจ้าง
- ๔) การบริหารงานบุคคล

ส่วนที่ ๒

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒.๑ การขัดกันแห่งผลประโยชน์

๒.๑.๑ ความหมาย

คำว่า Conflict of Interest มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interest นั้นก็มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรมขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง ไม่ควรจะทำแต่บุคคลแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้ กระทำไม่ได้ แตกต่างกันไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณาม ตำหนิ ตีฉิบ นินทา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้ว เรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เป็นกฎศีลธรรม ประเภทหนึ่งที่คุณคนไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มี ความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืน นั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำดังกล่าว และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้นๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

“ประโยชน์ส่วนบุคคล” (Private Interests) คือ การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว เครือญาติ พวกพ้อง หรือของกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางธุรกิจ เป็นต้น”

“ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ” (Public Interests) คือ การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่ง ที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใด ๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐ การทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชน

เพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน”

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน” (Conflict of interests) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็น การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐ หรือ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียใน รูปแบบต่าง ๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ส่วนตนเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจ หน้าที่หรือดุลยพินิจในการพิจารณาตัดสินใจในการกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนั้น เพื่อแสวงหา ประโยชน์ในการทางเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง”

๒.๑.๒ รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมมีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะ ใน รูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือ ทรัพย์สิน ด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วน บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๔ รูปแบบ ดังนี้

๑) การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ทรัพย์สิน ของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะ เดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น ได้ส่งผลให้ต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒) การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด โดย อาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียก ได้ว่า เป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓) การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกหรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ และไป ทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้อิทธิพล หรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์ให้กับบริษัทและตนเอง

๔) การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลาย ลักษณะไม่ว่าจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์กร สาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือ ว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ปรึกษาสังกัดอยู่

๕) การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ประโยชน์ จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะ ไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง

๖) การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว

๗) การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

๘) การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ของตน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่เครือญาติหรือพวกพ้องของตน

๙) การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) คือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง เข้าแทรกแซงหรือกีดดันการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อื่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบและกฎหมายหรือฝ่าฝืนจริยธรรม

๒.๑.๓ กฎหมาย ป.ป.ช. เพื่อป้องกันการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

หมวด ๖ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๖ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือ โดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ราชการส่วนท้องถิ่น อันมีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้น ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้น อาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้า

พนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง ด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินการของคู่สมรสเป็นการดำเนินการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (๒) หรือ (๓) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๗ ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา ๑๒๖ (๔) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

๒.๒ แผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตเพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใส (พ.ศ. ๒๕๖๖ -๒๕๗๐)

๒.๒.๑ ความสำคัญและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ปัจจุบัน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๗,๘๕๐ แห่ง ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐภายใต้ โครงสร้างการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น และเป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาทั่วทั้งประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปราศจากการทุจริต นำเงินงบประมาณมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง พัฒนาเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงแล้ว ประเทศชาติก็必将มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดความยั่งยืน รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักแห่งการปกครองชุมชนของตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ ส่วนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะทำได้เท่าที่จำเป็นตามกฎหมายกำหนด และต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง แสดงเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีความเข้มแข็งในการบริหารราชการตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลบังเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน อันเป็นการยกระดับมาตรฐานในการป้องกันการทุจริตให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ด้วยการสร้างกลไกในการป้องกันการทุจริตขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓

ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๓.๑ การกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยใช้หลักการจากรูปแบบของการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ กำหนดมาเป็นแนวทางในการกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยง ๙ รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ ๑ การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การรับทรัพย์สินที่อาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินที่ควรได้ตามกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ

๒. การรับของขวัญของฝากจากบุคคลที่มาติดต่อราชการ

๓. การรับบริจาคเพื่อประโยชน์ส่วนตนจากบุคคลภายนอก

๔. การรับประโยชน์อื่นใดจากบุคคลภายนอก

รูปแบบที่ ๒ การทำธุรกิจกับตนเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การเข้าเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ อาทิ การเป็นคู่สัญญากับตนเอง การซื้อของจากบริษัทของพรรคพวก เพื่อนญาติ นอมินี

๒. การกระทำอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนทางการค้า ก่อให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม

๓. การปฏิบัติหน้าที่เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของตนเองหรือพวกพ้อง หรือใช้อำนาจของตนในการหาผลประโยชน์ทางอ้อม

รูปแบบที่ ๓ การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การเข้าเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่

๒. การเข้าเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงาน หรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หลังพ้นจากตำแหน่ง

๓. การใช้ประโยชน์จากการที่เคยมีตำแหน่งหน้าที่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของหน่วยงาน ผู้ได้บังคับบัญชาเดิม ให้เอื้อประโยชน์แก่บริษัทที่ตนไปทำงานหลังเกษียณ หรือใช้ความสัมพันธ์ เพื่อติดต่อกับ บุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงาน

รูปแบบที่ ๔ การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การอาศัยตำแหน่งหน้าที่ไปรับงานพิเศษให้กับเอกชน โดยขัดต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนเอง
๒. จัดตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติหน้าที่อยู่
๓. รับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่า โครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษาสังกัดอยู่

รูปแบบที่ ๕ การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การรู้ข้อมูลภายในและการนำข้อมูลไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินแก่ญาติพี่น้อง เพื่อให้ไปกว้านซื้อที่ดินในราคาถูกและขายต่อให้รัฐในราคาแพง หรือการให้ข้อมูลของบริษัทอื่นที่เข้ามายื่นซองประมูลกับหน่วยงานที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่แก่บริษัทที่ของญาติหรือคนที่รู้จัก เพื่อให้มีความได้เปรียบในการแข่งขัน

รูปแบบที่ ๖ การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การนำทรัพย์สินของราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เช่น รถยนต์ส่วนบุคคล วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน ฯลฯ
๒. การไม่รักษาเวลาและการใช้เวลาราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การใช้เวลาราชการไปเพื่อประกอบอาชีพเสริม การลงชื่อปฏิบัติงานนอกเวลาราชการโดยมิได้อยู่ปฏิบัติงานจริง การไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนวันที่เหมาะสม

รูปแบบที่ ๗ การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. ผู้บริหารใช้งบประมาณไปเพื่อกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการประชาสัมพันธ์ตนเอง
๒. ผู้บริหารอนุมัติโครงการที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่ให้การสนับสนุน (หัวคะแนน)
๓. ผู้บริหารอนุมัติโครงการสาธารณะ เช่น ถนน หรือสะพาน โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเป็นชื่อ ของถนน หรือสะพาน คู่มือการประเมินความเสี่ยงการทุจริต สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบที่ ๘ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepottism)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การใช้โอกาสในตำแหน่งช่วยเหลือหรือรับบุคคลใกล้ชิดของตนเองเข้าทำงานโดยไม่คำนึงถึงหลักความรู้ความสามารถ

๒. การใช้โอกาสในตำแหน่งช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้องให้ได้เป็นคู่สัญญากับหน่วยงานที่ตนสังกัด

๓. การใช้โอกาสในตำแหน่งช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้องให้พ้นจากความรับผิด หรือได้รับโทษน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

๔. การใช้ดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาแต่งตั้ง หรือเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือพิจารณาความดีความชอบเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลบางรายโดยไม่เหมาะสม ไม่โปร่งใส หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อการนั้น ๆ

๕. การบรรจุแต่งตั้ง โยกย้ายโอน เลื่อนตำแหน่ง/เงินเดือนและการมอบหมายงานไม่เป็นธรรมเอาแต่พวกพ้องหรือมีการเรียกรับเงิน เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งหรือเลื่อน ตำแหน่ง

รูปแบบที่ ๙ การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence)

ตัวอย่างเหตุการณ์ความเสี่ยง

๑. การอาศัยอำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนเข้าไปมีอิทธิพลในหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐนั้นกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง อันเป็นการแทรกแซงการทำงานภายในของหน่วยงานรัฐนั้น เช่น นายกเทศมนตรีใช้อำนาจใน ตำแหน่งกดดันให้ผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในพื้นที่ รับบุตรหลานของตนเองเข้าเป็นนักเรียนโดยไม่ต้องสอบ ทั้งนี้ การกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยงโดยใช้รูปแบบของการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นแนวทางใน การกำหนดเหตุการณ์ ความเสี่ยงนั้น หน่วยงานสามารถกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยงเพิ่มเติมได้โดยพิจารณาจากบริบทของหน่วยงานตามความเหมาะสม

๒. ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของตนเอง แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจขัดต่อกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎระเบียบรองรับ

๓.๒ เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood)		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสดังขึ้นเป็นประจำ หรือ
		มีโอกาสดังขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง / ปี
๔	สูง	มีโอกาสดังขึ้นบ่อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง / ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสดังขึ้นบางครั้ง หรือ
		มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง / ปี
๒	น้อย	มีโอกาสดังขึ้นน้อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสดังขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง / ปี
๑	น้อยมาก	มีโอกาสดังขึ้นได้ยาก หรือ
		มีโอกาสดังขึ้น ๑ ครั้ง / ปี

หมายเหตุ : สามารถปรับเปลี่ยนคำอธิบายได้ตามความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของหน่วยงาน

๓.๓ เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งต่อการดำเนินงาน

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบทางการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ทางการเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูก ลงโทษ ชี้มูลความผิด เข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบด้านความ โปร่งใส สื่อมวลชนลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และ สักคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ ถึง ๒๕๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	หน่วยงานตรวจสอบเข้าทำการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	ปรากฏข่าวสื่อที่อาจพาดพิงคนภายใน หน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือ น้อยกว่า	แทบจะไม่มี

หมายเหตุ : สามารถปรับเปลี่ยนคำอธิบายได้ตามความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของหน่วยงาน

๓.๔ กำหนดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood) คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับ และจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต} \times \text{ระดับความรุนแรงของผลกระทบ}$$

$$\text{Degree of Risk} = \text{Likelihood} \times \text{Impact}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕-๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙-๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔-๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑-๓

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

๓.๕ ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงาน

โดยการกำหนดเหตุการณ์ความเสี่ยงในแต่ละรูปแบบของการขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยต้องพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับ รูปแบบของการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น ๆ ด้วย และสรุปคะแนนความเสี่ยงการทุจริตโดยใช้ค่าฐานนิยม หรือค่าเฉลี่ย (ในกรณีที่ไม่สามารถหาค่าฐานนิยมได้)

ค่าฐานนิยม คือ ค่ากลางหรือตัวเลขที่มีจำนวนซ้ำกันมากที่สุดในแต่ละชุดข้อมูล โดยมีเงื่อนไขว่าในแต่ละชุดข้อมูลจะมีค่าฐานนิยมได้อย่างมากแค่ ๒ ตัวเท่านั้น ถ้ามีมากกว่านั้นให้ถือว่าไม่มีฐานนิยม

ค่าเฉลี่ย คือ ค่ากลางชนิดหนึ่งซึ่งได้มาจากการนำผลรวมของสมาชิกทุกตัวมาหารด้วยจำนวนสมาชิกทั้งหมดในชุดข้อมูล

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต โดยใช้หลักการขัดกันแห่งผลประโยชน์

ที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	รวม
ความเสี่ยงทุจริตในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘				
๑	การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อใช้ดุลยพินิจให้ความเห็นชอบเพื่อพิจารณาอนุมัติ อนุญาตไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน	๑	๑	๑
๒	การเรียกรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อผลประโยชน์แห่งความรวดเร็วในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต	๑	๑	๑
๓	การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อดำเนินการอนุมัติ อนุญาต แม้เอกสาร หรือหลักฐาน หรือเงื่อนไขที่กำหนดไม่ครบถ้วน	๑	๑	๑
๔	รับสินบนจากผู้ขออนุญาตก่อสร้างอาคาร รื้อถอน ดัดแปลง เพื่อให้ตรวจสอบผ่านมาตรฐาน	๑	๑	๑

คะแนนความเสี่ยง = ๑ คะแนน ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)

*ใช้ค่านิยาม (๑,๑,๑) = ๑

ที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	รวม
ความเสี่ยงทุจริตในการใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ				
๑	ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของตนเอง แทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจขัดต่อกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๑	๑	๑
๒	บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎระเบียบรองรับ	๑	๑	๑
๓	บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงาน มีการเรียกรับเงินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่	๑	๑	๑

คะแนนความเสี่ยง = ๑ คะแนน ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)

*ใช้ค่านิยาม (๑,๑,๑) = ๑

ที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	รวม
ความเสี่ยงทุจริตในการการจัดซื้อจัดจ้าง				
๑	การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจำกัดคุณสมบัติของผู้เข้าประมูลโครงการของรัฐ (ล็อกสเปก)	๑	๑	๑

คะแนนความเสี่ยง = ๑ คะแนน ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)

*ใช้ค่าฐานนิยม (๑) = ๑

ที่	เหตุการณ์ความเสี่ยง	โอกาส	ผลกระทบ	รวม
ความเสี่ยงทุจริตในการบริหารงานบุคคล				
๑	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับพนักงานจ้าง หรือ ลูกจ้างเข้าทำงาน	๑	๑	๑

คะแนนความเสี่ยง = ๑ คะแนน ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)

*ใช้ค่าฐานนิยม (๑) = ๑

๓.๖ สรุปคะแนนของแต่ละเหตุการณ์ความเสี่ยง

โดยใช้ค่าฐานนิยมหรือค่าเฉลี่ย (ในกรณีที่ไม่สามารถหาค่าฐานนิยมได้) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงและจัดลำดับความสำคัญว่าเหตุการณ์ความเสี่ยงใด มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน พร้อมกำหนดมาตรการ/แนวทางแก้ไข สำหรับในแต่ละเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยใช้แนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ สำหรับ อปท. (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) เป็นหลัก

การประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัดบุ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๘

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง (โอกาสX ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางจัดการ ความเสี่ยง
๑. การพิจารณา อนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการ พิจารณา อนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	๑. มีการเรียกรับผลประโยชน์จากผู้มาติดต่อ ราชการ เพื่อแลกกับการอำนวยความสะดวก เป็นพิเศษ ๒. มีการรับของขวัญ ของฝากจากผู้มาติดต่อ ราชการ ๓. มีการรับบริจาคเพื่อประโยชน์ส่วนตนจาก บุคคลภายนอก	๑ คะแนน ความเสี่ยง ระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑. ผู้บริหารสูงสุดของ หน่วยงานแสดงเจตนาชัดเจน ไม่รับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใดจากการ ปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) ๒. หน่วยงานมีการแต่งตั้ง เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการ จัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะ ๓. เจ้าหน้าที่มีการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงาน และ แสดงแผนผังการปฏิบัติงาน (Work flow) โดยมีขั้นตอน การปฏิบัติงาน และกรอบ ระยะเวลาชัดเจน ๔. หน่วยงานมีการจัด ประชุมทบทวนความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน และมีการ อบรมเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่า ส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง (โอกาสX ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางจัดการ ความเสี่ยง
๒. การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย/ การให้บริการ ตามภารกิจ	๑. ผู้บริหารดำเนินการตามนโยบายของ ตนเอง แทรกแซงการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจขัดต่อกฎระเบียบที่ เกี่ยวข้อง	๑ คะแนน ความเสี่ยง ระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑. มาตรการแสดง เจตนารมณ์ในการนำหลัก คุณธรรมมาใช้ในการ บริหารงานของผู้บริหารด้วย การจัดทำแผนปฏิบัติการ ป้องกันการทุจริตเพื่อ ยกระดับคุณธรรมและความ โปร่งใส
	๒. บุคลากรของหน่วยงานปฏิบัติตามนโยบาย ของผู้บริหาร โดยไม่มีกฎระเบียบรองรับ		๑. โครงการพัฒนาศักยภาพ บุคลากร ๒. ส่งบุคลากรของ หน่วยงาน ผู้บริหาร และ สมาชิกสภาท้องถิ่น เข้ารับ การอบรมเพื่อเข้าใจ และ ได้รับความรู้ด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน
	๓. บุคลากรของหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญ กับการปฏิบัติงาน มีการเรียกรับเงินหรือ ประโยชน์อื่นใดเพื่อการปฏิบัติหน้าที่		๑. มาตรการส่งเสริมการ ปฏิบัติงานตามประมวล จริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ ของรัฐ

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง (โอกาสX ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางการจัดการ ความเสี่ยง
๓. การจัดซื้อจัด จ้าง	การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดเพื่อ จำกัดคุณสมบัติของผู้เข้าประมูลโครงการของ รัฐ (ล็อกสเปก)	๑ คะแนน ความเสี่ยง ระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑. หน่วยงานประชาสัมพันธ์ แผนการจัดซื้อจัดจ้าง ประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง ของหน่วยงาน อย่าง สม่ำเสมอ เป็นปัจจุบัน ๒. มีขั้นตอนกระบวนการใน การแต่งตั้งคณะกรรมการที่ เกี่ยวข้องในการพิจารณา บุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่าง โปร่งใส เป็นธรรม ไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน ๓. หน่วยงานมีการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความ เข้าใจในการปฏิบัติงานตาม พระราชบัญญัติการจัดซื้อ จัดจ้างและการบริหารงาน พัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่าง สม่ำเสมอ

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของ ความเสี่ยง (โอกาสX ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางจัดการ ความเสี่ยง
๔. การ บริหารงาน บุคคล	การเรียกรับเงิน ผลประโยชน์ เพื่อรับ พนักงานจ้าง หรือลูกจ้างเข้าทำงาน	๑ คะแนน ความเสี่ยง ระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑. จัดให้มีการ ประชาสัมพันธ์การรับสมัคร พนักงานหรือลูกจ้างผ่านสื่อ ประชาสัมพันธ์ตามช่องทาง ต่าง ๆ ๒. วางมาตรการห้าม เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการ รับสมัครพนักงานเรียกรับ ผลประโยชน์ในการรับ พนักงานจ้าง หรือลูกจ้าง เข้าทำงาน ๓. หากมีการฝ่าฝืนหรือ กระทำผิดตามแนวทาง ปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับการพิจารณา ทางวินัยตามระเบียบ ข้อบังคับ ๔. มีขั้นตอนกระบวนการใน การแต่งตั้งคณะกรรมการที่ เกี่ยวข้องในการพิจารณา บุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่าง โปร่งใส เป็นธรรม ไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน

การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตต่อผู้บริหาร โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประทุบทู ได้กำหนดห้วงระยะเวลาของการรายงานผลเป็น รอบ ๖ เดือน และรอบปีงบประมาณ ตามแบบรายงาน ดังนี้

แบบรายงานผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงขององค์การบริหารส่วนตำบลประทุบทู ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. (รอบ.....)

ประเด็น/ความเสี่ยงการทุจริต	
คำความเสี่ยง	
มาตรการป้องกัน	
สถานการณ์ดำเนินการจัดการความเสี่ยง	☐ ยังไม่ได้ดำเนินการ ☐ เฝ้าระวัง และติดตามต่อเนื่อง ☐ เริ่มดำเนินการไปบ้าง แต่ยังไม่ครบถ้วน ☐ ต้องการปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงใหม่ให้เหมาะสม ☐ เหตุผลอื่นๆ (โปรดระบุ.....)
ผลการดำเนินการ	
ผู้รายงาน	
หน่วยงาน	